

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО МАКСИМ САВОВ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 28143/10)

Член 5, § 3 • Разумен характер на мярката за предварително задържане
• Задържане за срок от почти пет месеца • Обоснованост на подозренията в извършване на престъпление • Липса на „относими и достатъчни“ основания по отношение на риска от укриване или рецидив
• Липса на особена дължима грижа
Член 5, § 5 • Обезщетение • Достатъчност на Закона за отговорността на държавата
Член 6, § 2 • Презумпция за невинност • Формулировка на мотивите на съда, който се произнася по мярката за предварително задържане • Засегнатото лице е представено като виновно преди каквото и да е решение по същество

СТРАСБУРГ

13 октомври 2020 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

13 януари 2021 г.

Това решение е окончателно по силата на чл. 44 § 2 от Конвенцията. Може да бъде предмет на редакционни промени.

По делото Максим Савов срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), заседаващ като камера в състав:

Фарис Вехабович (Faris Vehabović), *председател*,

Йонко Грозев (Yonko Grozev),

Юлия Антоанела Моток (Iulia Antoanella Motoc),

Бранко Лубарда (Branko Lubarda),

Стефани Муру-Викстрьом (Stéphanie Mourou-Vikström),

Жорж Раварани (Georges Ravarani),

Петер Пацзолай (Péter Paczolay), *съдии*,

и Андреа Тамиети, *секретар на отделението*,

Предвид:

Горепосочената жалба (№ 28143/10) срещу Република България, с която гражданин на същата държава, г-н Максим Светославов Савов („жалбоподателя“), на основание член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) е сезирал Съда на 21 април 2010 г.,

Решението от 14 ноември 2017 г. да се комуникират на българското правителство („Правителството“) оплакванията по член 5, § 3, 4 и 5 от Конвенцията относно продължителността на предварителното задържане на жалбоподателя, липсата на ефективно разглеждане на исканията му за освобождаване и липсата в българското законодателство на каквато и да е възможност за получаване на обезщетение и оплакването по чл. 6, ал. 2 от Конвенцията относно мотивите за решението от 19 януари 2010 г., прието от Окръжен съд - Пловдив, и да се обявят за недопустими всички останали оплаквания, направени от жалбоподателя, по-специално по член 6, § 2 и член 46, становищата на страните,

След като заседава на закрито заседание на 1 септември 2020 г.,

Постанови следното решение, прието на същата дата:

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. В хода на наказателното производство срещу жалбоподателя същият е задържан и отведен в следствения арест. Позовавайки се на член 5, § 3 от Конвенцията, той се оплаква от прекомерната според него продължителност на задържането му. По член 5, § 4 от Конвенцията той прави оплакване от липсата на ефективност на надзора, упражняван от националните съдилища върху законността и необходимостта от задържането му. По член 5, § 5 от Конвенцията, той се оплаква от липсата в националното законодателство на каквато и да е възможност за получаване на обезщетение за твърдените нарушения на правата му, гарантирани от член 5, § 3 и 4. По член 6, § 2 от Конвенцията, той се оплаква, че мотивите на решението от 19 януари 2010 г., прието от Окръжен съд - Пловдив, са нарушили презумпцията за невинността му.

2. ФАКТИТЕ

2. Жалбоподателят е роден през 1983 г. и живее в гр. Пловдив. Той е представляван от господин М. Екимджиев и госпожа С. Стефанова, адвокати, практикуващи в гр. Пловдив.

3. Правителството се представлява от своя агент, г-жа К. Радкова, от Министерство на правосъдието.

4. На 5 януари 2010 г., около 20:30 ч., неизвестен мъж влиза в магазин за алкохол и цигари в гр. Пловдив, заплашва с нож продавачката М.Д., открадва от касата сумата от 484 български лева (BGN - приблизително 247 евро (EUR) според официалния фиксиран обменен курс) и бяга. Пловдивската полиция получава сигнал за събитията и предприема наказателно разследване срещу неизвестен извършител.

5. На 11 януари 2010 г. М. Д. вижда жалбоподателя да минава по тротоара пред табелата на магазина. След като го заглежда, тя решава, че го е разпознала като мъжа, който я е нападнал на 5 януари 2010 г. Уведомява полицията. Полицаи идват на мястото, но не могат да открият жалбоподателя.

6. На 12 януари 2010 г. жалбоподателят отива във въпросния магазин и си купува кафе оттам. След като си тръгва, продавачката уведомява полицията. Полицаяте, изпратени на мястото, обаче не успяват да заловят жалбоподателя. Затова се решава от следващия ден пред магазина на пост да стоят двама полицаи в цивилно облекло.

7. На 13 януари 2010 г., между 10:00 и 10:30 ч, жалбоподателят отново минава покрай магазина. Тогава е задържан от полицаите по подозрение, че е извършил грабежа на 5 януари 2010 г. Повдигнато му е обвинение за тези деяния.

8. На същата дата полицията извършва претърсване в дома на жалбоподателя в гр. Пловдив, по време на което са намерени и иззети няколко вещи, принадлежащи на жалбоподателя, включително чифт черни спортни обувки и нож. При разпознаване на извършителя на същата дата М. Д. официално идентифицира жалбоподателя като мъжа, който я е нападнал на 5 януари 2010 г. Полицията иззема и записите от камерите за видеонаблюдение в магазина.

9. На 15 януари 2010 г. жалбоподателят се явява пред Районен съд-Пловдив. Съдът намира, че са налице достатъчно данни, които да позволят основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил деянията, в които е обвинен. Той по-специално отбелязва, че при първоначалните си показания жертвата е направила подробно физическо описание на нападателя си, което съответства на външния вид на жалбоподателя, и че впоследствие тя официално е разпознала и идентифицирала последния. Районният съд обаче счита, че в този случай не съществува риск от укриване от правосъдието или от

извършване на нови престъпления с оглед по-специално на липсата на криминално досие и на семейното положение на жалбоподателя. Той налага на жалбоподателя парична гаранция в размер на 2000 лева (приблизително 1022 евро). Прокуратурата протестира решението на районния съд.

10. На 19 януари 2010 г. Окръжен съд - Пловдив, заседаващ в състав от трима съдии, съдиите С.Ц., председател на окръжния съд и председател на съдебния състав, В.Г., докладчик, и К.Н, отменя решението на районния съд и решава да изпрати жалбоподателя в предварителния арест. Съдебният състав обосновава своето решение по следния начин:

„Районният съд пренебрегва данните, сочещи, че съществува реален риск обвиняемият Савов да извърши престъпление, ако бъде освободен, и отбелязва само основанията срещу съществуването на такъв риск, като липсата на криминално досие, фактът, че [засегнатото лице] живее с жена (...) и има дете. Не са взети под внимание обстоятелствата около въпросния грабеж в магазина за алкохол и цигари и поведението на извършителя по време и след събитията - той е бил въоръжен с нож, носел е шапка и ръкавици и е преправил гласа си, за да не бъде разпознат, нападнал е жена, за да открадне парите от касата, прибягнал е към сила и заплахи, избягал е от магазина и няколко дни по-късно е имал дързостта да се върне там под предлог, че иска да си купи кафе, но в действителност [той е отишъл там, за да] провери дали е бил разпознат от касиерката. Всички тези факти, свързани с метода [използван за извършване] на въпросното престъпление, разкриват, че както извършителят, така и самото престъпление са с висока степен на опасност, а правилното им тълкуване налага заключението, че този извършител може да извърши друго престъпление, ако искането на прокуратурата не бъде уважено. Следователно фактите по делото показват и наличието на второто условие, предвидено в член 63, параграф 1 от НПК (...). Освен това, както правилно е установил районният съд, въпросът, че подсъдимият е извършителят на въпросния грабеж, не предизвиква противоречия.“

11. Впоследствие разследващите органи разпитват петима свидетели на защитата – сред които двама клиенти и двама служители на интернет кафенето, в което е работил жалбоподателят, за да проверят алибито му, според което по време на въпросния грабеж той е бил на работното си място. Клиентите и служителите на кафенето свидетелстват, че жалбоподателят е бил там на 5 януари 2010 г., а един от служителите уточнява, че през този ден жалбоподателят е дошъл около 16:00 или 16:30 ч. и че двамата са останали в кафенето до следващата сутрин. М.Д. идентифицира официално ножа и обувките, намерени в дома на жалбоподателя (вж. параграф 8 по-горе), като вещи, принадлежащи на нападателя й.

12. На 11 февруари 2010 г. Районен съд - Пловдив разглежда първото искане за освобождаване на жалбоподателя. По време на заседанието адвокатът на последния заявява, че показанията на пострадалата са ненадеждни и че показанията на новите свидетели,

разпитани в хода на разследването, оневиняват клиента му. За да докаже липсата на риск от бягство или извършване на други престъпления, той заявява, че жалбоподателят има адрес в гр. Пловдив, семейство и стабилна работа, че се ползва с добра репутация, че няма криминално досие или психиатрични проблеми и не употребява наркотици.

13. Районният прокурор оспорва искането за освобождаване на жалбоподателя. Той твърди, че цитираните от защитника показания по никакъв начин не показват, че лицето е било в интернет кафенето, където е работил по времето, когато е станал грабежът в магазина. Прокурорът поддържа, че обществената опасност на престъплението и на жалбоподателя оправдават удължаване на мярката за задържане на засегнатото лице.

14. В края на съдебното заседание районният съд решава да отхвърли искането на жалбоподателя. След извършен анализ на съдържанието на показанията, на които се позовава защитата, и надеждността на въпросните свидетели, съдът установява, че тези нови доказателства не поставят под съмнение съществуването на основателни подозрения спрямо лицето. По-специално съдът отбелязва, че никой от въпросните свидетели не е наблюдавал жалбоподателя през целия период, през който той твърди, че е останал в интернет кафенето, което не изключва възможността той временно да е напуснал мястото, за да отиде в магазина за алкохол и цигари.

15. Жалбоподателят оспорва това решение пред Окръжен съд - Пловдив. С решение от 16 февруари 2010 г. този съд отхвърля жалбата му. По-специално окръжният съд отбелязва, че са налице достатъчно данни, които да позволят жалбоподателят да бъде основателно заподозрян в деянията, в които е обвинен, и че събраните нови доказателства не поставят под съмнение това заключение. Той също така счита, че методът на извършване на въпросното престъпление и поведението на жалбоподателя сочат за съществуване на риск от извършване на нови престъпления, независимо от семейното и професионалното положение на лицето, съществуването на „стабилен дом и липса на криминално досие“.

16. Впоследствие органите на наказателното разследване, събират нови доказателства: разпечатка относно разговорите на жалбоподателя, предоставен от мобилния оператор на жалбоподателя; експертиза за психологическото състояние на М.Д., изготвена от експерт психиатър след преглед на същата; и справка от електронните съобщения, разменени между жалбоподателя и съпругата му в деня на грабежа, изготвена след експертиза на компютъра на жалбоподателя.

17. На 16 април 2010 г. Районен съд - Пловдив разглежда и отхвърля второ искане за освобождаване на жалбоподателя. По-конкретно той счита, че следните елементи са достатъчни, за да бъде заинтересованото лице основателно заподозряно в извършването на въпросното

престъпление: показанията на пострадалата, идентифицирането на жалбоподателя от последната и записите от камерите за видеонаблюдение в магазина. Той счита, че новите показания, събрани в хода на разследването, не могат да поставят под съмнение това заключение, тъй като нито един свидетел не е наблюдавал жалбоподателя през целия период, за който той твърди, че е прекарал на работното си място на 5 януари 2010 г.

18. На 22 април 2010 г. Окръжен съд - Пловдив потвърждава решението на районния съд от 16 април 2010 г., като повтаря основанията, дадени от първоинстанционния съд във връзка със съществуването на основателни подозрения срещу жалбоподателя. Окръжният съд счита, че е налице и риск от укриване, предвид факта, че жалбоподателят е декларирал официално постоянния си адрес в гр. Пловдив едва след повдигнатото му обвинение, и факта, че е бил издирван от националната полиция да даде показания във връзка с друго наказателно разследване.

19. След приключване на разследването наказателното дело се разглежда от Районен съд - Пловдив, който провежда първото си заседание на 8 юни 2010 г. Съдът изслушва свидетелите и вещите лица и събира доказателства. Защитата моли съда, наред с другото, да обсъди с Министерството на вътрешните работи възможността да се направи сравнение между физическите характеристики на нападателя и тези на жалбоподателя и между обувките и ножа, използвани от нападателя, и намерените в дома на жалбоподателя. Това искане е отхвърлено от съда поради липса на относимост.

20. Също на 8 юни 2010 г. районният съд взема решение за освобождаването на жалбоподателя под парична гаранция от 700 лева (приблизително 358 евро). По-специално районният съд счита, че вече не съществува риск от укриване или извършване на нови престъпления и че жалбоподателят не може да възпрепятства провеждането на наказателното производство, тъй като повечето доказателства вече са събрани.

21. С решение от 28 юни 2010 г. Районен съд - Пловдив признава жалбоподателя за виновен по обвиненията и го осъжда на три години условно лишаване от свобода. Районният съд кредитира изцяло показанията на пострадалата и идентифицирането на жалбоподателя. Той отбелязва, че версията за събитията на пострадалата се потвърждава от записите от камерата за видеонаблюдение в магазина, от други показания и от вещи, намерени в дома на жалбоподателя (вж. параграф 8 по-горе), по-специално ножа и спортните обувки, които също са били идентифицирани от жертвата (виж параграф 11 по-горе). Съдът отбелязва, че доказателствата на защитата са недостатъчно последователни и не поставят под съмнение заключението, че жалбоподателят е извършителят на въпросния грабеж.

22. Жалбоподателят обжалва това решение пред Окръжен съд - Пловдив, пред който оспорва надеждността на приетите от районния съд доказателства.

23. Окръжният съд разпорежда експертиза на записите от вътрешните и външните камери за видеонаблюдение на магазина на 5 януари 2010 г., 11 януари 2010 г. (когато жалбоподателят е преминал пред табелата на магазина - параграф 5 по-горе) и на 12 януари 2010 г. (когато жалбоподателят влиза в магазина за алкохол и цигари - вж. параграф 6 по-горе), за да се определи дали мъжът, заснет на 5 януари 2010 г., е жалбоподателят и дали спортните обувки, които извършителят е носел, и ножът, използван за извършване на престъплението, съответстват на обувките и ножа, които са били намерени в дома на жалбоподателя и впоследствие са били идентифицирани от жертвата. В доклада си експертите установяват, че на записа от 5 януари 2010 г. лицето на нападателя не се вижда, тъй като мъжът е бил с шапка, качулка и дрехи с повдигната яка. Те стигат до заключението обаче, че височината, телосложението и движенията на мъжа, заснет по време на грабежа в магазина, не отговарят на физическите характеристики на жалбоподателя. Смятат, че има прилика по цвят и форма между обувките на нападателя и тези, открити в дома на жалбоподателя, но тази прилика не води до заключението, че това са същите обувки. Те също така заключават, че ножът, намерен в дома на жалбоподателя, вероятно не е ножът, който нападателят, уловен от камерите за видеонаблюдение, е използвал.

24. С присъда от 20 януари 2011 г. Окръжен съд - Пловдив признава жалбоподателя за невинен. Съдът счита, че заключенията на експертите, разгледали видеозаписите (вж. параграф 23 по-горе), които той изцяло кредитира, поставят под съмнение достоверността на показанията на пострадалата и идентифицирането от страна на последната на оръжието, използвано при извършване на престъплението, и обувките, носени от нападателя. Поради това той решава да изключи тези доказателства и заключава, че останалите елементи от преписката не доказват, че жалбоподателят е извършител на въпросния грабеж.

25. С решение от 3 октомври 2011 г. Върховният касационен съд, произнасяйки се по жалба, подадена от М. Д. в процесуалното ѝ качество на частен обвинител, потвърждава присъдата на окръжния съд.

3. ОТНОСИМА ВЪТРЕШНА ПРАВНА РАМКА И ПРАКТИКА

26. Относимата вътрешна правна рамка и практика е обобщена в следните решения: *Тони Костадинов срещу България*, № 37124/10, параграфи 38, 40, 44 и 48-50, 27 януари 2015 г. ; *Гуцанови срещу*

България, № 34529/10, параграф 68, ЕСПЧ 2013 г., и *Колев срещу България* (решение), № 69591/14, параграфи 12-20, 30 май 2017 г.

4. ПРАВО

1. ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

27. Жалбоподателят твърди, че продължителността на предварителното му задържане е била прекомерна, че националните съдилища са пренебрегнали аргументите в полза на освобождаването му и че националното законодателство не му предоставя възможност да получи обезщетение в тази връзка. В своето становище от 4 юни 2018 г. жалбоподателят за първи път оспорва независимостта и безпристрастността на съдиите в районния съд и окръжния съд в гр. Пловдив, които са разглеждали исканията му за освобождаване, въз основа на упражняването на административни правомощия от страна на съдия С.Ц., председател на окръжния съд и член на първия състав, постановил задържането му (вж. параграф 10 по-горе). Той се позовава на член 5 (§ 3, 4 и 5) от Конвенцията, който гласи следното в относимите му към настоящото дело части:

„3. Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1 (с) на този член, трябва своевременно да бъде изправено пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции, и има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда.

4. Всяко арестувано или лишено от свобода лице има право да обжалва законността на неговото задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай, че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.

5. Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в нарушение на изискванията на този член, се ползва с осигурено от правните процедури право на обезщетение.“

1. Допустимост

1. Аргументи на страните

28. Правителството пледира за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита. То посочва, че, след като е бил оправдан от националните съдилища, жалбоподателят е имал възможност да заведе иск въз основа на член 2, алинея 1, точка 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди („Закон за отговорността на държавата“) за обезщетение за претърпените вреди в резултат на незаконно наказателно производство. Обезщетението може да покрие и вредите, претърпени в резултат на настаняването на жалбоподателя в

следствия арест. Правителството се позовава, *mutatis mutandis*, на решението по делото *Стайков срещу България* (№ 49438/99, параграфи 108-110, 12 октомври 2006 г.). То добавя, че практиката на националните съдилища в това отношение е постоянна и последователна. В подкрепа на аргументите си то представя три решения, постановени в следствие на искове, датиращи от 2015 г., 2016 г. и 2017 г.

29. Жалбоподателят отговаря, че предложеното от Правителството средство за защита не е достатъчно ефективно. Той по-специално посочва, че според постоянната съдебна практика на българските съдилища относно прилагането на член 2, алинея 1, точка 3 от Закона за отговорността на държавата, оправдателната присъда на обвиняемия прави незаконни *a posteriori* всички мерки, предприети срещу него в хода на наказателно производство, включително предварителното задържане. Той добавя, че това само по себе си е достатъчно за присъждане на обезщетение, което също би покрито вредите, претърпени в резултат на задържането, но че този подход на националните съдилища не позволява да се разгледат въпроси, свързани със спазването на правата на обвиняемия, гарантирани от член 5 от Конвенцията. Освен това според жалбоподателя съдилищата присъждат обща сума, която не позволява отделяне на сумата на присъденото обезщетение за претърпените вреди в резултат на незаконното задържане. Жалбоподателят също така твърди, че трите решения, представени от Правителството, ясно показват неефективността на въпросното средство за защита: всъщност националните съдилища са присъдили много малки суми за обезщетение и са следвали много формалистичен подход по отношение на оценката на необходимите доказателства за установяване съществуването на неимуществени вреди, причинени от задържането.

30. Жалбоподателят твърди, че разпоредбите на член 2, алинея 1 от Закона за отговорността на държавата, изменени през 2012 г., предоставящи възможност на физическите лица да предявят иск за обезщетение за претърпени вреди в резултат на нарушаване на техните права по различните алинеи на член 5 от Конвенцията, не могат да се считат за установили ефективно вътрешноправно средство за защита, което да се упражни в случай като неговия. Той се обосновава с решение от 15 декември 2017 г. на Върховния касационен съд (*Решение. № 176 от 15.12.2017 г. по гр. д. № 4624/2016 г., ВКС, III г.о.*), с което този висш съд отхвърля иск за обезщетение, предявен срещу Върховния административен съд за твърдени нарушения на член 5 от Конвенцията, с основния мотив, че контролът, упражняван в рамките на производството по обезщетение, не може да доведе до поставяне под съмнение на окончателното решение на съдилищата, които са се произнесли по законността и необходимостта от задържането. От това

жалбоподателят заключава, че националните съдилища не са разработили съдебна практика относно прилагането на новите разпоредби на посочения по-горе член 2, алинея 1, която да може да се възприеме като постоянна, последователна и отговаряща на критериите за ефективност, установени от Съда. Поради това той приканва Съда да преразгледа своите констатации относно ефективността на това ново средство за защита, изложени от него в неотдавнашните му решения по дело *Колев срещу България* ((реш.), № 69591/14, 30 май 2017 г.) и *Цонев срещу България* ((реш.), № 9662/13, 30 май 2017 г.).

2. Оценка на Съда

1. Относно изчерпването на вътрешноправните средства за защита

31. Общите принципи относно изчерпването на вътрешноправните средства за защита бяха преповторени от Голяма камера в решението по делото *Вучкович и други срещу Сърбия* ((предварително възражение) [GC], № 17153/11 и 29 други, параграфи 69-77, 25 март 2014 г.). Поспециално, изчерпването на вътрешноправните средства за защита се оценява по принцип към датата на подаване на жалбата, с изключение на изключителни случаи, обосновани от конкретните обстоятелства по всяко дело (*Тони Костадинов срещу България*, № 37124/10, параграф 64, 27 януари 2015 г.).

32. Съдът отбелязва, че настоящата жалба е подадена на 21 април 2010 г. По това време жалбоподателят все още е бил задържан, всички съдилища, които са разгледали исканията му за освобождаване, са счели, че удължаването на задържането му е законно и основателно, а наказателното производство срещу него е висящо на етап предварително разследване (вж. параграфи 7 до 17 по-горе).

33. Съдът подчертава, че по повод на други сходни дела срещу Република България е установил, че искът за обезщетение въз основа на член 2 от Закона за отговорността на държавата в предишната му редакция, в сила през април 2010 г., не е представил шанс за успех при обстоятелства, сходни с тези по делото на жалбоподателя. Поспециално член 2, алинея 1 от гореспоменатия закон изисква предварително признаване на незаконността на задържането от страна на съдилищата, отговорни за разглеждане на исканията за освобождаване на засегнатите лица, а разпоредбата на член 2, алинея 2 от същия закон предвижда отпускане на обезщетение за незаконно задържане в случай на оправдаване на обвиняемия или отказ от образуването срещу него наказателно производство (вж., наред с другото, *Данов срещу България*, № 56796/00, параграф 50, 26 октомври 2006 г., *Бочев срещу България*, № 73481/01, параграфи 37, 38 и 77, 13 ноември 2008 г., *Светослав Христов срещу България*, № 36794/03,

параграфи 62 и 63, 13 януари 2011 г. и *Тони Костадинов*, цитирано по-горе, параграф 66). С оглед на тази съдебна практика и конкретните обстоятелства по настоящото дело Съдът счита, че към 21 април 2010 г. искът за обезщетение по член 2 от Закона за отговорността на държавата, в неговата предишна редакция, не представлява ефективно вътрешноправно средство за защита и че жалбоподателят не е бил длъжен да го упражни, преди да подаде жалбата си.

34. Подобно на заключението в своето решение *Тони Костадинов* (цитирано по-горе, параграф 70 *in fine*), Съдът счита, че нито едно конкретно обстоятелство по делото не оправдава прилагането на изключение от правилото, според което изчерпването на вътрешноправните средства за защита се преценява към датата на подаване на жалбата, в случая 21 април 2010 г. Следователно по настоящото дело той не счита за необходимо да разгледа въпроса дали жалбоподателят е могъл да предяви иск за обезщетение след оправдателната му присъда, която става окончателна около година и половина по-късно (вж. параграф 25 по-горе). Поради това Съдът отхвърля възражението за неизчерпване на средствата за защита, повдигнато от Правителството.

2. Относно спазването на другите условия за допустимост на жалбата

35. Съдът отбелязва, че в своето становище от 4 юни 2018 г. жалбоподателят е повдигнал ново оплакване въз основа на член 5, § 4 от Конвенцията, свързано с липсата на независимост и безпристрастност на съдиите в Районен съд - Пловдив и Окръжен съд - Пловдив, които са се произнесли по исканията му за освобождаване (вж. параграф 27 по-горе). Трябва да се отбележи, че това оплакване е формулирано почти осем години след освобождаването на жалбоподателя, разпоредено с решение на 8 юни 2010 г. на Районен съд - Пловдив (вж. параграф 20 по-горе). От това следва, че въпросното оплакване е направено с голямо закъснение и следва да бъде отхвърлено в съответствие с член 35, §§ 1 и 4 от Конвенцията.

36. Що се отнася до останалите три оплаквания по член 5, установявайки, че те не са явно необосновани по смисъла на член 35, § 3 а) от Конвенцията и освен това не са недопустими на друго основание, Съдът ги обявява за допустими.

2. По същество

1. Относно оплакването по член 5, § 3 от Конвенцията

1. Аргументи на страните

37. Жалбоподателят твърди, че продължителността на задържането му е надхвърлила „разумния срок“. По-конкретно той заявява, че не е имало обосновани причини да бъде заподозрян във въпросния грабеж, изтъквайки аргумента, че единственото доказателство срещу него, изключено впоследствие от въззивния съд, е идентифицирането му от страна на пострадалата. Той твърди и че националните съдилища обосновават своите решения за удължаване на мярката за задържане единствено с тежестта на обвиненията срещу него, което според жалбоподателя не може да бъде относим и достатъчен аргумент, който да оправдае цялата продължителност на задържането му.

38. Правителството счита, че удължаването на мярката за задържане на жалбоподателя е напълно оправдано. То посочва, че въпросният период не изглежда прекомерен сам по себе си и не е надвишил максималния срок, предвиден от националното законодателство. Правителството уточнява, че жалбоподателят е бил заподозрян в грабеж с употребено насилие. То добавя, че съдилищата, които са разглеждали исканията му за освобождаване, са посочили относими и достатъчни основания в подкрепа на своите решения за отхвърляне на тези искания. То също така заявява, че в периода на задържане наказателното производство срещу жалбоподателя се е провеждало с достатъчна бързина.

2. Оценка на Съда

1. Общи принципи

39. Съдът припомня, че според практиката му във връзка с прилагането на член 5, § 3 от Конвенцията, продължаващото наличие на обосновани причини за подозиране на задържаното лице в извършване на престъпление е условие *sine qua non* за законността на удължаване на мярката за задържане. Когато обаче „веднага“ след задържането националните съдебни органи преценяват за първи път дали задържаното лице да бъде поставено в следствения арест, това условие не е достатъчно и органите трябва да представят и други относими и достатъчни основания, за да оправдаят задържането. Тези други основания включват риск от бягство, риск от натиск върху свидетели или промяна на доказателства, риск от тайно споразумение, риск от рецидив, риск от нарушаване на обществения ред или произтичаща необходимост за закрила на лицето, срещу което е наложена мярката „задържане“. Съществуването на тези рискове трябва да бъде надлежно установено, а основанията на органите в тази връзка не могат да бъдат

абстрактни, общи или стереотипни (*Мерабишвили срещу Грузия* [GC], № 72508/13, параграф 222, 28 ноември 2017 г.). Когато тези основания все още оправдават лишаването от свобода, Съдът също трябва да бъде убеден, че националните органи са положили „особена дължима грижа“ за провеждане на производството (*Бузаджи срещу Република Молдова* [GC], № 23755/07, параграф 87, 5 юли 2016 г. и *Идалов срещу Русия* [GC], № 5826/03, параграф 140, 22 май 2012 г.).

2. *Прилагане на принципите в настоящото дело*

40. Съдът отбелязва, че по това дело жалбоподателят е задържан на 13 януари 2010 г. (вж. параграф 7 по-горе) и че е освободен под гаранция на 8 юни 2010 г. (вж. параграф 20 по-горе). Следователно задържането му продължава четири месеца и двадесет и шест дни.

41. Съдът отбелязва, че жалбоподателят на първо място оспорва съществуването на обосновани причини да бъде заподозрян в грабежа, в който е обвинен: жалбоподателят на практика поставя под въпрос надеждността на доказателствата, състоящи се от неговото идентифициране от страна на пострадалата, което впоследствие е отхвърлено от наказателните съдилища (вж. параграф 37 по-горе).

42. В тази връзка Съдът припомня, че според установената му практика понятието „обосновани причини“ за подозрение на лице в извършване на престъпление предполага съществуването на факти или информация, които могат да убедят обективен наблюдател, че това лице може да е извършило престъплението. Това, което е „обосновано“, зависи от всички обстоятелства по случая, но фактите, пораждащи подозрение, не трябва да бъдат на същото ниво като тези, необходими за обосноваване на присъда или дори за повдигане на обвинение (*Мерабишвили*, цитирано по-горе, параграф 184, с цитирани препратки в него).

43. В настоящия случай Съдът отбелязва, че съдилищата, които са разпоредили и удължили задържането на жалбоподателя, са основали заключението си относно съществуването на основателни подозрения срещу жалбоподателя на три доказателства: първоначалните показания на пострадалата, официалното идентифициране на заподозрения от същата и записите от камерите за видеонаблюдение в магазина (вж. параграфи 9 до 18 по-горе). Съдът счита, че на този начален етап от наказателното разследване тези елементи могат да се разглеждат като факти или информация, които могат да убедят един обективен наблюдател, че е възможно жалбоподателят да е извършител на въпросния грабеж. Нещо повече, по време на разглеждането на исканията за освобождаване на жалбоподателя, съдилищата разглеждат надеждността на тези елементи, като ги съпоставят със показанията на свидетелите на защитата и приемат първите, за да заключат, че срещу

него са останали основателни подозрения. (Вж. параграфи 14-18 по-горе).

44. Вярно е, че накрая жалбоподателят е оправдан по въпросното обвинение от въззивния съд, който изключва доказателствата, оправдаващи удължаването на мярката за задържането му (вж. параграф 24 по-горе). Въпреки това в светлината на всички елементи, относими към настоящото дело, и присъщите различия между наказателното производство по същество и тези, свързани с надзора на предварителното задържане на заподозрени, Съдът счита, че последващото оправдаване на жалбоподателя не поставя под съмнение относимостта на елементите, използвани като основание за поставяне на засегнатото лице в следствения арест, а именно първоначалните показания на пострадалата, официалното идентифициране на заподозрения от последната и записите от камерите за видеонаблюдение в магазина.

45. Поради това Съдът счита, че е имало обосновани причини жалбоподателят да бъде заподозрян във въпросния грабеж.

46. На следващо място Съдът трябва да отговори на въпроса дали националните съдилища са посочили други относими и достатъчни основания, за да оправдаят задържането (вж. съдебната практика, цитирана в параграф 39 по-горе). Той отбелязва, че националните съдилища са се позовавали последователно на риска от извършване на нови престъпления (вж. параграфи 10 и 15 по-горе) и на риска от укриване от правосъдието (вж. параграф 18 по-горе). Тези причини са сред причините, които по принцип могат да оправдаят удължаване на мярката за задържане (вж. съдебната практика, цитирана в параграф 39 по-горе).

47. По отношение на риска от рецидив Съдът отбелязва, че това е основната причина за оправдаване на удължаването на мярката за задържане, наложена на жалбоподателя, и че националните съдилища настояват, че е налице опасност от извършване на нови престъпления, като се основават изцяло на метода на извършване на престъплението и обстоятелствата около задържането на заподозрения (вж. параграфи 10 и 15 по-горе). Тези аргументи обаче несъмнено са обвързани с тежестта на престъплението, в което е заподозрян жалбоподателят, и със силата, приписана на доказателствата на обвинението от страна на съдилищата, които дават предимство на последните вместо на доказателствата на защитата. Съдът от своя страна иска да подчертае, че жалбоподателят не е имал криминално досие и че в преписката няма нищо, което да подкрепи например заключението, че той е бил склонен да прибегне до насилие или заплахи с хладно оръжие, за да постигне целите си. В тази връзка трябва да припомним, че, ако тежестта на обвинението може да накара съдебните органи да поставят и оставят заподозрения в предварителния арест, за да предотвратят опити за извършване на нови

престъпления, обстоятелствата по делото, по-специално криминалното досие и личността на засегнатото лице, трябва да правят опасността обоснована, а мярката адекватна (*Клоот срещу Белгия*, 12 декември 1991 г., параграф 40, Серия А № 225). Трябва да отбележим, че при описаните по-горе обстоятелства заключението на съдилищата за съществуването на опасност от рецидив от страна на жалбоподателя изглежда не достатъчно обосновано.

48. Що се отнася до риска от укриване от правосъдието, Съдът отбелязва, че в решението си от 22 април 2010 г. Окръжен съд - Пловдив отказва да освободи жалбоподателя, обосновавайки се за първи път на съществуването на риск от бягство, което оправдава с факта, че жалбоподателят официално е декларирал местоживеенето си в гр. Пловдив едва след повдигането на обвинението, и с факта, че е бил издирван от националната полиция, за да даде показания във връзка с друго наказателно разследване (вж. параграф 18 по-горе). В тази връзка Съдът отново подчертава, че рискът от укриване трябва да бъде оценен в светлината на фактори, свързани с личността на засегнатото лице, с неговото усещане за морал, местоживеенето му, професията му, ресурсите му, семейните му връзки и с други видове връзки със страната, в която е подложен на наказателно преследване. Тежестта на наложената санкция и силата на събраните доказателства могат да бъдат относими елементи, но сами по себе си не са решаващи в това отношение и възможността за получаване на гаранции за явяване в съда на обвиняемия може да се използва, за да се избегне този риск (*Бечиев срещу Молдова*, № 9190/03, параграф 58, 4 октомври 2005 г.).

49. Съдът отбелязва, разбира се, че официалната регистрация на адреса, на който жалбоподателят е живял в гр. Пловдив, е административна формалност, която жалбоподателят е изпълнил след обвинението си и чиято цел е да послужи като официално доказателство за съществуването на установено местоживеене в същия град. Местоживеенето на жалбоподателя на този адрес обаче е факт, установен по време на задържането му, предвид това, че в същия ден разследващите органи са извършили там претърсване (вж. параграф 8 по-горе).

50. По отношение на другия аргумент, изтъкнат от окръжния съд, а именно факта, че жалбоподателят е бил издирван в рамките на друго наказателно дело, трябва да отбележим, че жалбоподателят е бил в качеството си на обикновен свидетел по това друго дело, което не разкрива тенденция за укриване от правосъдието.

51. Съдът отбелязва и, че семейните и професионални връзки на жалбоподателя с града, в който същият е пребивавал, също сочат липса на опасност от укриване от правосъдието.

52. Видно е от всичко това, че съдилищата не са представили достатъчно убедителни аргументи, за да установят съществуването на опасност от укриване от правосъдието.

53. Независимо от констатациите си относно липсата на „относими и достатъчни“ причини за удължаване на мярката за задържане, наложена на жалбоподателя (вж. параграфи 46-52 по-горе), в конкретните обстоятелства по настоящото дело Съдът счита за необходимо да отговори и на въпроса дали националните органи са положили „особена дължима грижа“ при провеждането на производството. Той отбелязва, че националните съдилища придават особено значение на анализа на доказателствата, свързани със съществуването на обосновани подозрения срещу жалбоподателя, за да оправдаят удължаването на задържането му. По този въпрос Съдът не може да пренебрегне езика, използван от Окръжен съд - Пловдив относно вината на жалбоподателя (вж. параграф 10 по-горе) и собствените си констатации по член 6, § 2 от Конвенцията по настоящото дело (вж. параграф 74 по-долу). Той също така отбелязва категоричното отхвърляне на показанията на свидетели, които са свидетелствали за присъствието на жалбоподателя на работното му място в момента на извършване на въпросния грабеж (вж. параграфи 11, 14 и 18 по-горе). Накрая той намира за особено фрапиращ факта, че експертното сравнение между физическите характеристики на извършителя, който е записан от камерите за видеонаблюдение, и тези на жалбоподателя е извършено едва при разглеждането на наказателното дело по същество от въззивен съд. Като се има предвид, че веднъж извършено, експертното сравнение разкрива наличието на ясна разлика между височината, телосложението и движенията на двамата мъже (вж. параграф 23 по-горе), Съдът счита, че липсата на такава експертиза във фазата на предварителното разследване следва да се счете като пропуск от страна на органите по отношение на задължението им за полагане на „особена дължима грижа“ съгласно член 5, § 3 от Конвенцията.

54. В заключение Съдът счита, че аргументите, изложени от съдилищата при вземане на решение за задържане на жалбоподателя в продължение на четири месеца и двадесет и шест дни, не са били „относими и достатъчни“ по смисъла на член 5, § 3 от Конвенцията и че националните органи не са положили „особена дължима грижа“ при продължаване на производството по настоящото дело.

55. Следователно е налице нарушение на член 5, § 3 от Конвенцията.

2. Относно оплакването по член 5, § 4 от Конвенцията

56. Жалбоподателят твърди, че не е могъл ефективно да оспори законността и необходимостта от задържането му, тъй като съдилищата са пренебрегнали относими аргументи в полза на освобождаването му.

57. Съдът припомня, че е констатирал нарушение на член 5, § 3 от Конвенцията. По-специално той отбелязва, че националните съдилища са отхвърлили без достатъчна обосновка относимите аргументи на жалбоподателя, доказващи липсата на риск от рецидив или укриване от правосъдието, и са дали предимство на тежестта на деянията, в които последният е бил обвинен, която тежест не може сама по себе си да оправдае удълженото задържане на жалбоподателя (вж. параграфи 47-52 по-горе).

58. В светлината на тези констатации и на конкретните обстоятелства по делото Съдът счита, че не е необходимо да се произнася отделно по въпроса дали са спазени гаранциите по член 5, § 4 в рамките на производствата за разглеждане на исканията за освобождаване на жалбоподателя.

3. *Относно оплакването по член 5, § 5 от Конвенцията*

59. Жалбоподателят се оплаква също, че не е имал право на обезщетение съгласно член 5, § 5 от Конвенцията.

60. Правителството твърди, че след оправдателната му присъда жалбоподателят е могъл да предяви иск по член 2, алинея 1, точка 3 от Закона за отговорността на държавата, което би му позволило да получи обезщетение за несправедливото обвинение и задържането му.

61. Съдът припомня, че член 5, § 5 от Конвенцията се счита за спазен, когато е предоставена възможност да се иска обезщетение за лишаване от свобода, извършено при условия, противоречащи на § 1, 2, 3 или 4 (*Васинк срещу Нидерландия*, 27 септември 1990 г., параграф 38, Серия А № 185-А, и *Утман и Мееус срещу Белгия*, № 22945/07, параграф 43, 17 март 2009 г.). Следователно правото на обезщетение, посочено в § 5, предполага, че от национален орган или от институциите на Конвенцията е установено нарушение на една от тези други алинеи (*Н.С. срещу Италия* [GC], № 24952/94, параграф 49, ЕСПЧ 2002-X). В тази връзка ефективното упражняване на правото на обезщетение, гарантирано от последната разпоредба, трябва да бъде осигурено с достатъчна степен на сигурност (*Сиула срещу Италия*, 22 февруари 1989 г., параграф 44, Серия А № 148, и *Шакик и други срещу Турция*, 26 ноември 1997 г., параграф 60, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VII).

62. В настоящия случай Съдът отбелязва, че предвид констатацията за нарушение на член 5, § 3 (вж. параграф 55 по-горе) алинея 5 от тази разпоредба намира приложение. Следователно трябва да се установи дали на национално ниво засегнатото лице е имало изпълнимо право на обезщетение за претърпените вреди преди настоящото решение или ще има такова право след приемането на решението. В тази връзка Съдът припомня, че, за да установи нарушение на член 5, § 5, трябва да се установи, че констатацията за нарушение на някоя от другите алинеи на член 5 не дава нито преди съответното решение на Съда, нито след това

решение възможност да се предяви иск за обезщетение пред националните съдилища (*Станев срещу България* [GC], № 36760/06, параграф 184, ЕСПЧ 2012).

63. В настоящия случай Съдът взема под внимание позицията на Правителството, което твърди, че след оправдаването му през 2011 г. жалбоподателят е могъл да поиска и да получи обезщетение за претърпените вреди в резултат на задържането му, като предяви иск въз основа на член 2, алинея 1, точка 3 от Закона за отговорността на държавата (вж. параграф 60 по-горе). Той припомня, че в решението си по делото *Стайков срещу България* (№ 49438/99, параграфи 107-110, 12 октомври 2006 г.), в което жалбоподателят се оплаква от продължителността на предварителното задържане и впоследствие е оправдан от националните съдилища, Съдът е счел, че съдебното производство по същия иск е предоставило на този жалбоподател възможността да получи обезщетение за претърпените вреди в резултат на нарушаването на правата му, гарантирани от член 5, § 3 от Конвенцията. Поради това той е заключил, че в случая не е налице нарушение на член 5, § 5.

64. Съдът счита, че същите аргументи са валидни в настоящия случай и не вижда причина да заключи друго по настоящото дело. Следователно не е налице нарушение на член 5, алинея 5 от Конвенцията.

2. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6, § 2 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

65. Жалбоподателят се оплаква, че мотивите на решението на Окръжен съд - Пловдив от 19 януари 2010 г. са нарушили презумпцията му за невинност. Той се позовава на член 6, § 2 от Конвенцията, която гласи следното:

„Всяко лице, обвинено в криминално престъпление, се счита за невинно до доказване на вината му в съответствие със закона.“

1. Допустимост

66. Установявайки, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35, § 3 а) от Конвенцията и освен това не е недопустимо на друго основание, Съдът го обявява за допустимо.

2. По същество

1. Аргументи на страните

67. Жалбоподателят твърди, че в решението си от 19 януари 2010 г., с което Окръжен съд - Пловдив разпоредил настаняването му в

следствения арест, последният е използвал изрази, които не описват подозрения към него, а го обявяват за виновен за престъплението, в което е обвинен и преследван.

68. Правителството се противопоставя на позицията на жалбоподателя. То посочва, че националното законодателство изисква от магистратите, призовани да се произнесат по искане за задържане срещу заподозрян, да дадат мотивирано решение и в този случай съдиите, разгледали делото на жалбоподателя, са спазили това изискване. То добавя, че националното законодателство забранява на същите тези магистрати да се произнасят по същество по наказателното дело впоследствие. Освен това Правителството се позовава на факта, че жалбоподателят е оправдан по повдигнатото му обвинение, за да докаже, че въпросното решение за поставяне в предварителния арест не е оказало влияние върху изхода на наказателното производство. Поради тези причини Правителството приканва Съда да обяви, че в настоящото дело не е налице нарушение на член 6, § 2.

2. Оценка на Съда

69. Съдът припомня, че, ако правото на презумпция за невиновност, заложено в член 6, § 2, е един от елементите за справедлив наказателен процес, изискван от член 6, § 1, то не се ограничава до проста процесуална гаранция по наказателни дела: обхватът му е по-широк и изисква нито един представител на държавата да не декларира, че дадено лице е виновно за престъпление, преди вината му да е била установена от съд (*Алене дьо Рибемон срещу Франция*, 10 февруари 1995 г., параграфи 35-36, серия А №. 308; *Виорел Бурзо срещу Румъния*, № 75109/01 и 12639/02, параграф 156, 30 юни 2009 г. ; и *Лисасо Асконобиета срещу Испания*, № 28834/08, параграф 37, 28 юни 2011 г.)

70. След това Съдът припомня, че според практиката му трябва да се прави разграничение между изявления, отразяващи усещането, че засегнатото лице е виновно, и тези, които се ограничават до описване на състояние на подозрение. Първите нарушават презумпцията за невиновност, докато вторите се считат в съответствие с духа на член 6 от Конвенцията (вж., наред с другото, *Марсиано срещу Италия*, № 45313/99, параграф 31, 28 ноември 2002 г.). В тази връзка Съдът подчертава значението на избора на думи от държавните служители в изявленията, които те правят, преди дадено лице да е съдено и признато за виновно за извършване на престъпление. Поради това той счита, че за целите на прилагането на гореспоменатата разпоредба е от значение реалното значение на въпросните изявления, а не тяхната буквална форма, (*Лавентс срещу Латвия*, № 58442/00, параграф 126, 28 ноември 2002 г.). Дали изявлението на държавен служител представлява нарушение на принципа на презумпцията за невиновност трябва да се определи в контекста на конкретните обстоятелства, при които е

направено въпросното изявление (вж. например *Адолф срещу Австрия*, 26 март 1982 г., параграфи 36-41, Серия А № 49, дело, в което обхватът на мотивите на обжалвано решение по наказателно дело е оценен в светлината на последващото решение на Върховния съд).

71. Обръщайки се към фактите по настоящото дело, Съдът отбелязва, че обжалваното решение е взето в контекста на производство, чиято цел е да се установи дали настаняването на жалбоподателя в предварителния арест е основателно и необходимо. Като част от това производство членовете на състава на окръжния съд е трябвало да гарантират, че има обосновани причини да подозират жалбоподателя в извършването на престъпление и да установят дали е налице риск от бягство или от извършване на нови престъпления. Те е трябвало да посочат основанията за заключенията си по този въпрос в своето решение.

72. В тази връзка Съдът отбелязва, че в решението си от 19 януари 2010 г. Окръжен съд - Пловдив, разчитайки на аргументи, свързани с метода на извършване на престъплението и обстоятелствата около задържането на заподозрения, е счел, че е налице риск от извършване на нови престъпления. Трябва обаче да се отбележи, че при описанието на фактите около извършения в магазина грабеж и ареста на жалбоподателя съдиите използват категоричен език, който недвусмислено сочи, че жалбоподателят е извършителят на това престъпление (параграф 10 по-горе). По този въпрос Съдът счита за особено показателен факта, че гореспоменатото решение завършва със следното изречение: „(...) Освен това, както правилно е установил районният съд, въпросът, че подсъдимият е извършителят на въпросния грабеж, не предизвиква противоречия“.

73. Съдът счита, че това решение, постановено от трима магистрати, които като такива са били призовани да служат като гаранتي на основните права в рамките на наказателното производство, надхвърля обикновено описание на състояние на подозрение и че то може да се счете за категорично изявление за вината на засегнатото лице, произнесено преди каквото и да е решение по същество по въпросното наказателно дело. В тази връзка Съдът припомня, че има фундаментална разлика между изявлението, състоящо се в това, че някой е само заподозрян в извършване на престъпление, и предварително изявление при липса на окончателна присъда, че засегнатото лице е извършило престъплението, в което е обвинено (*Матияшевич срещу Сърбия*, № 23037/04, параграф 48, ЕСПЧ 2006-X).

74. В заключение, след като взе под внимание всички относими обстоятелства по делото, Съдът счита, че мотивите на решението на Окръжен съд - Пловдив от 19 януари 2010 г. са нарушили правото на жалбоподателя на презумпцията за невиновност. Следователно е налице нарушение на член 6, § 2 от Конвенцията.

3. ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

75. Съгласно член 41 от Конвенцията:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, Съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.“

1. Вреди

76. Жалбоподателят претендира 20 000 евро (EUR) за неимуществени вреди, които твърди, че е претърпял.

77. Правителството счита, че претендираната сума е прекомерна и лишена от каквото и да е основание.

78. Съдът счита, че жалбоподателят е претърпял определени неимуществени вреди в резултат на констатираното нарушение на правата му по член 5, § 3 и член 6, § 2 от Конвенцията. Той счита, че е целесъобразно да му присъди обезщетение в размер на 7 800 евро за тези вреди.

A. Разходи и разноски

79. Жалбоподателят претендира и 5 459,66 евро за разходите и разноските, които твърди, че е направил по процедурата пред Съда. Той моли една част от тази сума, а именно 613,55 евро, да бъде внесена директно по неговата сметка, а останалата част да бъде внесена по сметката на Адвокатско дружество „Екимджиев и партньори“.

80. Правителството счита, че исканата сума е прекомерна и не е обоснована.

81. Съгласно практиката на Съда един жалбоподател може да получи възстановяване на направените от него разходи и разноски само до степента, в която се установи тяхната действителност, необходимост и разумен характер на ставките за плащане. По настоящото дело, като взе под внимание документите, с които разполага, и своята практика, Съдът намира за основателно да присъди на жалбоподателя сумата от 3 000 евро, от които 613,55 евро да бъдат внесени директно по сметката на жалбоподателя и 2 386,45 евро да се преведат по сметката на Адвокатско дружество „Екимджиев и партньори“ (виж, *mutatis mutandis*, *Кхалифа и други*, цитирано по-горе, параграф 288).

2. Мораторни лихви

82. Съдът счита за уместно мораторните лихви да бъдат обвързани с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

5. С ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ

1. *Обявява* единодушно жалбата за допустима по отношение на оплакванията по член 5, § 3 от Конвенцията, член 5, § 4 от Конвенцията относно мотивите на съдилищата във връзка с налагането и удължаването на мярката за задържане на жалбоподателя, член 5, § 5 от Конвенцията и член 6, § 2 от Конвенцията относно мотивите на решението от 19 януари 2010 г., и за недопустима в останалата част;
2. *Приема* с шест на един гласа, че е налице нарушение на член 5, § 3 от Конвенцията;
3. *Приема* единодушно, че не е необходимо отделно разглеждане на оплакването на жалбоподателя по член 5, § 4 от Конвенцията;
4. *Приема* единодушно, че не е налице нарушение на член 5, § 5 от Конвенцията;
5. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на член 6, § 2 от Конвенцията;
6. *Приема* с шест на един гласа, че
  - a) че в рамките на три месеца от деня, в който съдебното решение стане окончателно на основание член 44, § 2 от Конвенцията, държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателя следните суми, конвертирани в български лева по курса, валиден към датата на плащането:
    - i. 7 800 евро (седем хиляди и осемстотин евро) за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят на жалбоподателя,
    - ii. 3 000 евро (три хиляди евро), плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят на жалбоподателя, за разходи и разноски, от които 613,55 EUR (шестстотин и тринадесет евро и петдесет и пет цента) да се преведат по сметката на жалбоподателя и 2 386,45 евро (две хиляди триста осемдесет и шест евро и четиридесет и пет цента) да се преведат по сметката на Адвокатско дружество „Екимджиев и партньори“;

РЕШЕНИЕ МАКСИМ САВОВ срещу БЪЛГАРИЯ

- б) че от изтичането на гореспоменатия тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка за срока на забава, към която се добавят три процентни пункта;

7. *Отхвърля* единодушно останалата част от иска за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и оповестено писмено на 13 октомври 2020 г. в съответствие с член 77, § 2 и 3 от Правилника на Съда.

Андреа Тамиети
Секретар

Фарис Вехабович
Председател

В съответствие с член 45, § 2 от Конвенцията и член 74, § 2 от Правилника на Съда към това решение е приложено индивидуалното мнение на съдия С. Муру-Викстрьом.

Ф.В.
А.Н.Т.

ЧАСТИЧНО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА СЪДИЯ МУРУ- ВИКСТРЪОМ

Не мога да се съглася с мнението на мнозинството, което установи нарушение на член 5, § 3 от Конвенцията.

Жалбоподателят прекарва 4 месеца и 26 дни в предварителния арест въз основа на решения, взети от националните органи, които са действали в съответствие със закона и въз основа на обективни критерии. Според мен те не могат да бъдат обвинени за нищо.

Първоначалното поставяне на жалбоподателя в предварителния арест на 19 януари 2010 г. е обосновано от Окръжен съд - Пловдив с наличието на „обосновани причини“ той да бъде заподозрян в извършването на деянията, свързани с грабеж през нощта на съдържанието на касата в магазин, с отправяне на заплахи към продавачката и заплашване на същата с нож. Подробното описание на нападенията от страна на пострадалата, след това категоричното му разпознаване по време на процедурата за идентифициране са елементи, които законно са били решаващи при решението за поставяне в следствения арест.

За да формира първоначално становище обаче, съдът не се е ограничил с вземане под внимание само на показанията на пострадалата. Той е отбелязал други елементи в подкрепа на решението си. По този начин са взети предвид опасния характер на извършителя на деянията, произтичащ от използвания метод на действие, както и рискът от повторение. Всъщност пострадалата като единствен свидетел на деянията би била застрашена от опит за сплашване или дори физическо увреждане, ако главният обвиняем бъде оставен на свобода. Рискът от бягство също е разгледан, тъй като жалбоподателят е бил издирван от полицията, за да свидетелства по друго дело в качеството на свидетел и е предоставил официален адрес в гр. Пловдив, който е градът, в който са се случили събитията и в който заседават съдилищата по неговото дело, едва след като е бил обвинен.

При последващата си оценка националните съдилища не са пренебрегнали другите елементи като съществуването на стабилен семеен живот, работа, липсата на криминално досие и показанията на свидетели, някои от които в негова защита. Освен това в хода на разследването са разгледани нови доказателства, записи от камери за видеонаблюдение, доклад за психологическото състояние на пострадалата, справка с електронни съобщения, обменени между жалбоподателя и съпругата му през същия ден. Предвид постоянното отричане от страна на жалбоподателя, обвиняем по делото, е било необходимо да се извършат допълнителни действия по разследване, които неизменно отнемат време и удължават продължителността на задържането, което не е неразумно с оглед на търсените доказателства.

Разглеждането на критериите, обосноваващи задържането, е пълно и обективно, а продължителността на задържането е била съизмерима със сложността на разследването.

Съдилищата са установили, че въз основа на оценка *prima facie* на доказателствата и на този начален етап от наказателното производство поставянето и в последствие оставянето в предварителния арест е било оправдано. По този начин те не са използвали стереотипен и общ език, а прецизно са адаптирали мотивите си към конкретния случай и към личното положение на жалбоподателя.

Всъщност на два пъти съдилищата са постановили, че жалбоподателят не трябва да бъде поставян или задържан в предварителния арест, което показва, че той е могъл да се възползва от различен съдебен подход към своята ситуация.

По този начин, противно на мнението на мнозинството, продължителността на предварителното задържане е приемлива в контекста на въпросното дело, по което са причинени тежки нарушения на обществения ред.

И накрая, аргументите, изложени от националните съдилища, са напълно „относими и достатъчни“, а направената от съдилищата оценка не е нито спорна, нито е с характер, който да доведе до нарушение на член 5, § 3.

Оспорването на решението им за поставяне в предварителния арест и поддържането на мярката се свежда до поставяне в ситуация на инстанция с различна гледна точка върху ситуация, вече анализирана на национално ниво, и следователно до действие като по-високо ниво на юрисдикция.